

внутрішнього самостояння, обмежуючи розуміння свободи винятково зовнішніми проявами чи зводячи їх до матеріального забезпечення, ігноруючи духовну складову людського буття, власне для якого передусім і є актуальною свобода.

Отже, львівський науковець здійснив достатньо зважене розкриття й обґрунтування співвідношення ідеї правої української політичної думки з ідеями конструктивної політичної думки, насамперед — європейського лібералізму та консерватизму.

Загалом, виклад змісту монографії І. Вдовичина відзначається концептуальною цілісністю, логічною послідовністю, множинністю посилань на джерела, значна частина яких уперше вводиться у науковий обіг. Список літератури охоплює велику кількість джерел з історії української політичної думки, а також монографічних і дисертаційних досліджень, наукових та публіцистичних статей тощо. На наш погляд, цінними у праці автора є ґрунтовність та всебічність в опрацюванні обраної теми, що дозволило зробити конкретні висновки щодо особливостей і значимості концепції свободи особи у правій українській політичній думці.

Монографія становить присутній інтерес як для науковців, викладачів, так і для широкого загалу читачів, усіх, хто прагне пізнати і зрозуміти традиції інтелектуального тлумачення свободи особи та перспектив реалізації свободи у сучасній Україні.

Олена Школьна

**«БУТИ — ОСЬ У ЧОМУ НІХТО З НАС
НЕ ПОВИНЕН СУМНІВАТИСЯ!»**

Представлена монографія — плід тривалої науково-пошукової праці дослідниці Алли Кобинець. Вона своїм прикладом продемонструвала успішне поєднання постулу журналіста-практика від кореспондента до головного редактора великого регіонального часопису та ретельності науковця, що спромоглася ґрунтовно опрацювати величезний масив архівних документів, аби відтворити картину становлення, розвитку й умов існування першої української щоденної газети «Громадська думка» / «Рада», яка виходила у Києві впродовж 1905—1914 рр.

До наукового пошуку А. Кобинець, яка вже мала поважний газетярський досвід, спрямували на кафедрі історії журналістики Інституту

журналістики Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Завідувач кафедри, доктор філологічних наук, професор Наталія Сидоренко стала науковим керівником дисертаційного дослідження, присвяченого газеті «Рада», успішний захист якого відбувся 2005 р.

2010 р. вийшла у світ монографія «Газета «Громадська думка» / «Рада» (1905—1914 рр.): утвердження національної ідеї на тлі доби» А. Кобинець*, присвячена дослідженню цього видання. У вступі автор, акцентуючи активізацію національно-культурного руху на території Підросійської України в означені роки, зокрема стрімкий розвиток українськомовної преси, надзвичайно високо оцінює творчість журналістів «минулих століть, чия щоденна подвижницька діяльність, яку справедливо можна вважати громадянським подвигом, наближала до українців, крок за кроком, незалежність і свободу слова... а ще — усім тим періодичним виданням, які фактично заклали підмурівки національної преси». Це шанобливе ставлення цілком виправдане, адже газета «Рада» — візір української журналістики, на який повинні орієнтуватися національно свідомі журналісти.

Грунтовний аналіз історіографічних джерел та науково-публіцистичних, зокрема історичних, журналістикознавчих, історико-журналістських, досліджень формує зміст першого розділу монографії п. н. «Стан наукового дослідження проблеми».

Матеріал другого розділу — «Створення газети «Громадська думка» / «Рада»: особливості становлення та функціонування» — дозволяє сформулювати повне уявлення про заснування і діяльність часопису. Зокрема, докладно розглядається передісторія виникнення, характеризується редакційний та авторський колектив, наголошується на цензурних переслідуваннях, які були суттєвим чинником, що впливав на існування тогочасної преси, аналізується структура газети, її поліграфічне оформлення, вирізняються особливості рекламної служби видання.

У процесі дослідження змісту видання особливо наголошувалося на ідеологічних аспектах, висвітленні суспільно-політичних подій, мовностилістичних особливостях публікацій. Ідеологічні та соціальні компоненти часопису, що розкриваються у контексті щоденного подання інформації, є предметом розгляду автора крізь призму впливу його як

* Кобинець А. В. Газета «Громадська думка» / «Рада» (1905—1914 рр.): утвердження національної ідеї на тлі доби : монографія / Алла Володимирівна Кобинець. — Запоріжжя, 2010. — 204 с.

громадської інституції на населення Наддніпрянщини у третьому розділі монографії.

Список використаних джерел підібрано надзвичайно ретельно, він охоплює майже всю літературу, дотичну до теми дослідження, — праці з журналістикознавства, історії, політології, біографічні дослідження.

Цікавим є і компонування інформаційних додатків, що містять, зокрема, розкриття криптонімів та псевдонімів, якими підписано публікації на шпальтах часопису, та фотокопії окремих сторінок. Тут подано також добірку матеріалів з досліджуваної газети. На наш погляд, цю частину монографії можна було би розширити, особливо з огляду на недостатню кількість хрестоматій з історії української журналістики.

Монографія А. Кобинець є добрим прикладом до наслідування для когорти науковців. Історико-журналістська наука вимагає копіткої праці в багатьох напрямках: бібліографування, опис, систематизація, укладання покажчиків за різними принципами і схемами, огляд окремих періодів розвитку преси, аналіз внеску особистостей у становлення журналістики. І, звісно ж, потрібно досліджувати часописи, які творили українську журналістику, сприяли творенню й нас, українців, як модерної нації. Однак відзначимо, що подібних монографічних досліджень поки що небагато, тож украй важливо пропагувати позитивний досвід у цій царині.

Монографія також може стати вагомим елементом навчального процесу для студентів, які опановують курс «Історія української журналістики». З огляду на незначну кількість годин, відведену на аудиторну роботу, немає можливості надто докладно «препарувати» кожен часопис, наскільки б значним він не був. Подібні тексти варто рекомендувати для самостійного опрацювання студентам, аби вони могли доповнювати додатковими знаннями інформацію, отриману на лекційних викладах і семінарських заняттях.

Необхідно зауважити, що автор монографії теж долучена до формування майбутнього журналістського корпусу, співпрацюючи з Класичним приватним університетом (Запоріжжя). Ретельно вивчаючи досвід минулого, вдумливо накопичуючи — власний, А. Кобинець робить внесок у майбутнє українських комунікаційних систем не лише на заняттях в аудиторії, а й під час практики студентів у редакційному колективі, який очолює.

Про важливість наукового видання для журналістів-практиків у цьому конкретному випадку говорити дуже доречно. Адже автор нау-

кової праці, отримавши журналістську освіту, скуштувала чимало щоденного газетярського хліба: розвиваючись творчо у редакціях часописів «Комуністичним шляхом» (Ромни), «Радянська Буковина» (Чернівці), долучалася до співпраці з виданнями «Жінка», «Ваше здоров'я», «Сьогодні». Однак найважливішою частиною її життя стала «Запорізька правда», якій вона присвятила чверть віку, пройшовши шлях від кореспондента до головного редактора. Цікавий та симптоматичний збіг: посаду головреда цього видання А. Кобинець посіла за кілька місяців до захисту дисертації — немов її благословили на це попередники, до досвіду яких вона прилучилася і чию працю у царині української журналістики вознесла до рівня посвяти високій національній ідеї.

Сама ж автор, докладно заглибившись у давнину і спираючись на власний досвід, висновковує: «Слід поринати у минуле, щоб пізнавати і піднімати на поверхню наші національні та духовні витоки».

Такі слова багато важать у наш час, коли космополітичні ідеї визначають обличчя, політику і практику численних засобів масової інформації, які українськими є лише територіально.

«І для того, щоб сучасна національна преса вистояла, необхідно час від часу звертатися до її історичних витоків. Одним із таких і є «Громадська думка» / «Рада».